

Lokapalvelu Siili Oy
E-Ympäristöpalvelut Itä Oy
E-Ympäristöpalvelut HämePirkanmaa Oy
E-Ympäristöpalvelut Länsi Oy

kirjaamo@ym.fi

Diaarinumero: VN/538/2019

Lausunto jätelain kommentoimiseksi

Lausujat: Lokapalvelu Siili Oy, toimitusjohtaja Nico Niuro, nico.niuro@eerolayhtiot.fi
E-Ympäristöpalvelut Itä Oy, toimitusjohtaja Pasi Eerola, pasi.eerola@eerolayhtiot.fi
E-Ympäristöpalvelut Häme-Pirkanmaa Oy, toimitusjohtaja Jarmo Mäkinen,
jarmo.makinen@eerolayhtiot.fi
E-Ympäristöpalvelut Länsi Oy, toimitusjohtaja Jukka Helander, jukka.helander@eerolayhtiot.fi

LUKU 1 YLEISET SÄÄNNÖKSET:

3§

Sakokaivoliete on uudessa EU-direktiivissä (2018/851) luokiteltu samaan asemaan kuin viemäriverkon ja viemärivereden käsittelystä peräisin olevat lietteet ja poistettu se yhdyskuntajätteen määritelmästä. Tällä perusteella sakokaivoliete tulisi poistaa myös Suomen jätelainsäädännöstä sekä poistaa jätehuoltoviranomaisen ja kunnallisten jätehuoltoyhtiöiden oikeus sakokaivolietteen hallinnointiin.

5 b §

End-of-waste- hakemusten käsittely ja päätökset tulee pystyä tekemään nopeasti ja akuutteihinkin tilanteisiin. Päätösten tulee olla yhteneviä ja tasavertaisia koko maassa. Päätösten tekeminen vaatii erityistä osaamista ja perehtymistä, joten päätöksentekijän pitäisi olla valtakunnallisesti yksi asiaan vihkiytynyt viranomaisen eriarvoisten päätösten välttämiseksi.

6§

Suomessa ja lainsäädännössä tulisi ottaa käyttöön EU-direktiivin mukainen termi ”kotitalousjätteet” nykyisin käytössä olevan, erilaisia tulkintoja aiheuttavan ”asumisen jätteet”-termin sijaan.

LUKU 2 YLEISET VELVOLLISUUDET JA PERIAATTEET

15§

Jätteiden erilliskeräysvelvoitteen tiukentaminen ja ulottaminen myös muihin kiinteistöihin on erittäin kannatettava asia. Tämä ei kuitenkaan millään perusteella vaadi kunnan yksinoikeuden laajentamista. Päinvastoin vapaa kilpailu takaa menetelmällisesti erilaisten ja kustannus- ja ympäristötehokkaiden materiaalikeräystapojen (esim. monilokeroautot neljän jakeen yhtäaikaiseen keräämiseen pienikiinteistöiltäkin) kehittymisen ja räätälöidyt ratkaisut erilaisten kiinteistöjen tarpeisiin, mikä lisää kiinteistöjen motivaatiota syntypaikkalajitteluun toisin kuin yksi kankea järjestelmä. Velvoitteet on helppo kirjata kunnallisiin jätehuoltomääräyksiin.

Kunnille ja kiinteistöille ei tule antaa oikeutta poiketa asetuksen velvoitteista lievempään suuntaan.

LUKU 5 KUNNAN VASTUULLA OLEVA JÄTEHUOLTO

35-39§

Kiinteistä haltijan järjestämän jätehuollon lakkauttaminen ylipäänsä ja ilman kunnollisia siirtymäaikoja aiheuttaa täydellisen muutoksen ympäristöhuoltopalveluja tarjoavien yritysten toimintaan eikä sopeutusaikaa yrityksille ole lakiesityksessä huomioitu. Yritysten elinkeinomahdollisuuksien rajaamisella muutetaan toimintakenttä ja liiketoiminta monipuolisesta ja asiantuntijuutta vaativasta ympäristöhuoltopalvelutoiminnasta pelkäksi kuljetusurakoinniksi. Toimiala muuttuu siis täysin ja kuljetusurakoitsija on täysin alisteisessa asemassa kuntayhtiön ilman mitään vaikuttamismahdollisuuksia.

Kuntayhtiön urakoitsijana yrityksellä ei ole suoraa kontaktia asiakkaaseen tai asiakkaalla urakoitsijaan. Suoran yhteydenpidon ja sopimisen estäminen asiakkaan ja palvelun toteuttajan välillä ei mahdollista palvelun räätälöintiä, eri palveluiden yhdistämistä järkeväksi kokonaisuudeksi tai lisäpalvelun, esimerkiksi neuvonnan, kattavamman erilliskeräyksen tai märkäpuolella lietteen tyhjennyksen yhteydessä tapahtuvaa loka- tai sakokaivon huollon tai viemäritukoksen avaamisen tarjoamista.

Myös työturvallisuusnäkökulma on erittäin hankala, sillä urakoitsija ei saa asiakaskohteessa esiintyvistä riskeistä tai vaaratekijöistä viestiä suoraan asiakkaalle, vaan tieto jää kuntayhtiön (välikäteen) ja vaaratekijä korjaamatta. Urakoitsijan työturvallisuuden varmistaminen ja kehittäminen ei ole kuntayhtiön mielenkiinnon kohde ja aiheuttaa harvoin toimenpiteitä. Kokemuksemme mukaan poikkeamailmoituksiin ei juuri reagoida ja työntekijät joutuvat työskentelemään toistuvasti tunnistetuille vaaratekijöille altistuen.

Urakoiden pilkkominen osiin ei edesauta mitenkään pk-sektorin yrityksiä, sillä yksittäisen, pienemmän urakan tarjoaminen on hyvin harvoin mahdollista tehdä edullisemmilla yksikköhinnoilla kuin koko alueen urakoiden tarjoaminen. Urakoiden pilkkominen ei ole lakiesityksessä pakottava vaan poikkeaminen sallitaan.

Kiinteistön haltijan järjestämän jätehuollon jatkaminen olisi järkevää mahdollistaa ottamalla käyttöön samat muutokset kuin on ehdotettu tehtäväksi saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksiin (§37).

Jätehuollon kunnallistaminen on sekä kuiva- että märkäpuolella aiheuttanut pk-yritysten kuolemia ja ala on keskittymässä yhä kiihtyvällä vauhdilla suurten ja kansainvälisten yritysten käsiin. Tämä sotii täysin elinkeinoelämän elvytysajatusta vastaan. Kuntakilpailutukset ovat aina määräaikaaisia ja estävät tehokkaasti pitkän tähtäimen investoinnit ja toiminnan kehittämisen. Samoin työpaikat muuttuvat määräaikaaisiksi, mitä aiheuttaa henkilöstössä jatkuvaa epävarmuutta ja paikkakuntaan kiinnittymättömyyttä. Valtakunnallisen huoltovarmuuden kannalta on tärkeää varmistaa kuiva- ja märkäjätehuollon riittävä kotimainen kapasiteetti. Kuntayhtiöillä ei juuri omaa kuljetuskalustoa ole, vaan ollaan täysin urakoitsijoiden varassa. Riski ulkomaisen suuryrityksen vetäytymisestä huoltovarmuustilanteessa lienee huomattavasti suurempi kuin kotimaisen pk-sektorin toimijoiden.

41§

Ehdotus sallii täydentävän pakkausjätekeräyksen vain taajamien pientalokiinteistöillä (4 asuntoa ja alle) sekä haja-asutusalueilla. Yrityksille pitää taata mahdollisuus tarjota täydentäviä keräyspalveluja kaikille kiinteistöille, jolloin palvelutarjonta mahdollistuu ja monipuolistuu kaikille. Näin rajattuna palvelua pystyy tuskin järkevillä kustannuksilla tarjoamaan.

LUVUT 6 ja 7 TUOTTAJAVASTUU

46-49a-d §

Valittu pakkausjätteen kunnille annettava yksinoikeus on todella monimutkainen malli. Miksi on syytä hajottaa hyvin toimivaa nykymallia? Millä perusteella on syntynyt tarve tai peruste siirtää pakkausjätekeräys kuntien vastuulle? Onko malli haettu tarkoituksella sellaiseksi, että se tukee kunnan järjestämää jätteen keräysmallia?

Tämä esitetty malli käytännössä kaventaa rajusti yksityisten yritysten tarjoamia ja tuottamia pakkausjätteen keräys-, kuljetus-, käsittely- ja uusiohyödynnyspalveluita. Tällä ei voi olla olematta vaikutusta myös alueen yrityksille tarjottavien palveluiden kattavuuteen ja kustannustehokkuuteen, mikä kerrannaisvaikutuksena koskee koko alueen yritystoimintaa. Malli myös estää yksityisten jätteenkuljetusta ja -tarjoavien kokonaispalveluyritysten pitkän tähtäimen suunnittelun ja toiminnan kehittämisen ja johtaa kierrätys- ja käsittelymahdollisuuksien ja -vaihtoehtojen kaventumiseen ja kuihtumiseen. Uusia innovaatioita ja investointeja ei tule.

Suomessa on käytössä pakkausjätteiden tuottajavastuu. Sen kuuluu jatkossakin olla 100% tuottajien vastuulla eikä ole perusteita lisätä kuntalaisten vastuuta pakkausjätehuollon kustannuksista. Ehdotetussa mallissa, jossa tuottajat maksaisivat vain 80% pakkausjätteen kokonaiskustannuksista, loppuosa kaatuisi kuntalaisten vastuulle, mukaan lukien yritysten pakkausjättekustannukset. Yksinkertainen ja toimiva malli on, jossa tuottajat korvaavat pakkausjätehuollon kustannukset yrityksille, jotka tehtävän hoitavat. Miksi lisätä toimivaan malliin ylimääräinen välikäsi (=kustannus) eli kuntayhtiö? Todennäköisesti seurauksena olisi vastuu- ja korvausepäselvyyksiä kunnan ja tuottajien välillä.

62 §

Tuottajien pakottaminen yhteen tuottajayhteisöön, joka kattaa kaikki pakkausmateriaalit, on arveluttava. Elinkeinoelämällä tulee olla vapaus päättää itse, miten toteuttaa sille asetetut tuottajavastuovelvoitteet. Ehdotus keskittää vallan isoille tuottajille ja voi aiheuttaa pakkausmateriaalien välille ennakoimattomia kilpailutilanteita. Markkinaehtoisuus on tärkeää eikä valtaa saa liikaa keskittää yhdelle toimijalle.

MUUT JÄTELAIN PYKÄLÄT

91 §

Kuntien jätehuoltomääräyksiä varten pitää asetuksessa säätää erilliskeräykselle minimivelvoiteraja. Kunnille ei tule antaa lupaa poiketa minimivelvoiterajasta, sillä se kannustaa kuntia lieventämään määräyksiä, jotta kuntien /kuntayhtiöiden jätteenpoltoon liittyvät toimitussopimukset saadaan täytettyä. Tämä toimintatapa sotii täysin kierrätystavoitteiden tiukentamista ja materiaalien talteenottoa ja hyödyntämistä vastaan.

MUUT KOMMENTIT:

Markkinaehtoinen toiminta ja vapaa yrityskilpailu edistävät tehokkaimmin ympäristöhuoltopalvelualan arvoketjun kokonaisvaltaista kehittymistä, investointeja ja innovointia keräys-kuljetus-käsittely-materiaalihyödyntämisen ketjuihin. Jätelain esitettyjen muutosten toteuttaminen vie pohjan kestävältä ja pitkäjänteiseltä ympäristöpalveluyritystoiminnalta. Kunnallisten jätelaitosten roolin merkittävä kasvattaminen toisi tullessaan myös kuntayhtiöiden markkinaehtoisuuden merkittävän kasvun, mikä on vakava kilpailuneutraaliteettiongelma ja heikentää yksityisten yritysten kilpailumahdollisuuksia myös ”jäljelle jäävällä” yritysjätehuollon kentällä.

LOKAPALVELU SIILI:

Lokapalvelu Siili Oy on toiminut jo vuosikymmeniä Siilinjärven alueella tuottaen laadukasta ja lainsäädännön velvoitteet täyttävää loka- ja viemärihuoltopalvelua suoraan yksityis- ja yritysasiakkaille ja asiakastyytyväisyytemme on erittäin korkea. Näemme asuinkiinteistöjen jätehuollon kuljetusten järjestämisoikeuden rajoittamisen kunnan/kuntayhtiön järjestämäksi suurena uhkana toimivan käytännön romuttumiselle ja yrityksen toimintaedellytyksille.

E-YMPÄRISTÖPALVELUT ITÄOY:

Yritys on hoitanut jo pitkään (aiemmin Eerola-Yhtiöt-nimellä) Itä-Uudenmaan ja Päivät-Hämeen alueella yksityisten asiakkaiden lokakaivojen tyhjennyksiä. Suora yhteys asiakkaaseen on ehdoton edellytys hyvälle ja asiakaslähtöiselle

palvelulle. Jätehuollossa vapaa kilpailu ja asiakkaiden valinnanvapaus palveluntuottajan suhteen on säilytettävä. Pakottamalla kuivajäte kunnallistamiseen ja mahdollistettaessa se märkäjätepuolella, on nähtävissä kehitys, jossa molemmat kunnallistetaan kerralla kuntapäätäjien edes ymmärtämättä, mistä oikeasti ollaan päättämässä ja miten se vaikuttaa paikalliseen elinkeino- ja yrityselämään.

E-YMPÄRISTÖPALVELUT LÄNSI OY:

E-Ympäristöpalvelut Länsi Oy uutena yrityksenä jatkaa Eerola Yhtiöt Oy:n jo yli 50v. viitoittamaa tietä viemärihuollon saralla. Jätehuollon (lokaahuolto) kunnallistamisesta meillä on jo kokemuksia pääkaupunkiseudun osalta, suuret volyymit ja kunta/kuntayhtiöiden vaatimukset tekevät pienille yrityksille toiminnan jatkamisen mahdottomaksi. Kuluttajat ovat tyytymättömiä järjestelmään sekä järjestelmän ”jäykkyys” lisää kustannuksia urakoitsijalle ajettujen ylimääräisten kilometrien muodossa. Tästä taas pitkällä aikavälillä seuraa vääjäämättömästi hintojen nousu. Vapaa kilpailu on kuluttajille varmasti edullisin vaihtoehto, mielestäni kunnan pitäisi pystyä järjestämään valvonta muulla tavalla kuin ”sosialisoimalla” kuljetukset ja tappamalla vapaa kilpailu.

E-YMPÄRISTÖPALVELUT HÄMEPIRKANMAA OY:

Lokakaivojen tyhjennysten kunnallistaminen on aiheuttanut toiminta-alueellamme erittäin paljon ongelmia, joita kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetusjärjestelmässä ei ole. Kuntayhtiön asiakaspalveluhenkilöstöä ei ole perehdytetty lokakaivojätteen kuljetusten järjestelyyn eikä toiminta- ja olosuhdekenttään. Heillä ei ole tietoa eikä osaamista maanteellisistä ja maastollisista olosuhteista. Urakoitsija on tarjoutunut perehdyttämään kuntayhtiön asiakaspalveluhenkilöstöä käytännössä, mutta kuntayhtiössä sitä ei ole nähty mitenkään tarpeellisena. Kuntayhtiössä asiakastilauksia otetaan vastaan huomioimatta mitenkään urakoitsijan alueellisia reitityksiä, jolloin autoja ajatetaan yhden lokakaivon takia pahimmillaan lähes sata kilometriä yhteen suuntaan. Kuntayhtiö lupaa asiakkaalle palvelua ”taksitolppa”-tyylillä eikä ole kiinnostunut millään tavalla ekologisesti ja taloudellisesti järkevän reitityksen toteuttamisesta tai mahdollistamisesta. Lisäksi kuntayhtiö velvoittaa käyttämään heidän ajo-opastusjärjestelmäänsä, joka ei ole koko aikana toiminut kunnolla ja josta puuttuu kokonaan työkalu ajojen järjestelyyn. Tämä työllistää yhden urakoitsijan toimihenkilön täystoimisesti. Toimintapa on täysin kestämaton urakoitsijalle.

Tilauksia vastaanotettaessa kuntayhtiössä jätetään selvittämättä esim. kelirikko- tai muut saavutettavuusrajoitteet. Kuntayhtiön asiakaspalvelu siirtää ongelmat urakoitsijalle heti selvitettäväksi, koska asiakaspalvelun tietotaito on huonoa. Eritoten, jos on ongelmia asiakkaan kanssa, niin välittömästi siirretään asiat urakoitsijalle, joka ottaa yhteyttä asiakkaaseen. Itse kuntayhtiössä ei ratkota tilannetta ollenkaan. Urakoitsija joutuu koko ajan vastailemaan kysymyksiin ja opastamaan /perehdyttämään kuntayhtiön asiakaspalvelua ja selvittämään heidän puolestaan asioista asiakkaalta. Näistä mistään ylimääräisistä töitä urakoitsija ei saa mitään korvausta.

Osassa toiminta-alueitamme on vapaa kilpailu edelleen. Vertailtaessa järjestelmiä on todettava, että kunnallistaminen on tehnyt palvelusta yksityisasiakkaalle erittäin hankalaa ja kankeaa sekä taloudellisesti urakoitsijalle kestämatontä. Asiakaspalvelun taso on vapaassa kilpailussa aivan toista. Vapaassa kilpailussa pitkäjänteinen toiminnan kehittäminen ja keräysjärjestelmien ja -kaluston uusiminen on mahdollista toisin kuin kuntaurakoinnissa.